

Aika 06.08.2025, klo 16:00

Paikka Lautakuntien kokoushuone

Käsiteltävät asiat

- § 42 Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus**
- § 43 Pöytäkirjantarkastajien valinta**
- § 44 Kokouksen työjärjestyksen hyväksyminen**
- § 45 Lausunto Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3.vaiheen kaavaluonnoksesta (täydennetty lopullinen versio)**
- § 46 Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimintaohjeet ulkopuolisen tahon vaikuttamis-/painostamistilanteissa**
- § 47 Muut asiat**

Osallistujat

Sami Räsänen, puheenjohtaja
Osma Naukkarinen, 1. varapuheenjohtaja
Milla Saarinen, sihteeri
Anssi Huuskonen
Raili Kokoi
Virpi Uusiperhe
Oona Koskiokari, Rakennustarkastaja
Anu Sepponen, kunnanjohtaja
Henna Suosaari
Maleena Vauhkonen
Pasi Väyrynen

§ 42

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Valmistelijat / lisätiedot:

Milla Saarinen, ympäristötarkastaja, milla.saarinen@rautalampi.fi

Avattuaan kokouksen puheenjohtaja toteaa läsnäolijat sekä kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden (Rautalammin kunnan hallintosäntö 134 §).

Kokous on päätösvaltainen, kun se on kutsutaan koolle KunL:n 103:n mukaan. Kuntalain 103 §:n nojalla muu toimielin kuin valtuusto on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet jäsenistä on läsnä. Läsnä oleviksi katsotaan myös toimielimen jäsenet, jotka osallistuvat kokoukseen sähköisesti.

Kokous on laillinen, kun se on kutsuttu koolle hallintosäännön 127 - 130 §:ien mukaisesti. Kokouskutsussa on ilmoitettava kokouksen aika, paikka ja käsiteltävät asiat. Esityslista, joka sisältää selostuksen käsiteltävistä asioista ja ehdotukset toimielinten päätöksiksi, lähetetään kokouskutsun yhteydessä, jolleivät erityiset syyt ole esteenä.

Kokouskutsu lähetetään jäsenille ja muille, jolla on läsnäolo-oikeus ja -velvollisuus, toimielimen päättämällä tavalla. Kokouskutsu lähetetään vähintään neljä päivää ennen kokousta tai toimielimen päättämällä tavalla. Esityslistat julkaistaan kunnan verkkosivulla.

Ehdotus

Esittelijä: Milla Saarinen, ympäristötarkastaja

Puheenjohtaja toteaa kokouksen lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

§ 43

Pöytäkirjantarkastajien valinta

Valmistelijat / lisätiedot:

Milla Saarinen, ympäristötarkastaja, milla.saarinen@rautalampi.fi

Rautalammin kunnan hallintosäännön 146 §:n mukaan pöytäkirja tarkastetaan toimielimen päättämällä tavalla. Pöytäkirjan sisällöstä ja sen pitämisestä vastaa puheenjohtaja. Pöytäkirja voidaan allekirjoittaa ja tarkastaa sähköisesti.

Ehdotus

Esittelijä: Milla Saarinen, ympäristötarkastaja

Pöytäkirjan tarkastaa voimassa olevan käytännön mukaisesti kaksi kokouksessa paikalla ollutta toimielimen jäsentä tai varajäsentä. Toimielin valitsee tämän kokouksen pöytäkirjantarkastajat, jotka tarvittaessa toimivat ääntenlaskijoina.

§ 44

Kokouksen työjärjestyksen hyväksyminen

Valmistelijat / lisätiedot:

Milla Saarinen, ympäristötarkastaja, milla.saarinen@rautalampi.fi

Asiat käsitellään esityslistan mukaisessa järjestyksessä, ellei toimitella toisin päätä (Rautalammin kunnan hallintosääntö § 136). Hallintosäännön §:n 137 mukaan toimitella voi esittelijän ehdotuksesta tai jäsenen ehdotuksesta, jota on kannatettu, ottaa enemmistöpäätöksellä käsiteltäväksi asian, jota ei ole mainittu kokouskutsussa.

Jos esittelijän ehdotus on asian palauttaminen valmisteltavaksi, toimitella voi ratkaista asian päätöksellään vain perustellusta syystä.

Ehdotus

Esittelijä: Milla Saarinen, ympäristötarkastaja

Hyväksytään esityslista kokouksen työjärjestykseksi.

Ympäristölautakunta, § 38, 02.07.2025
Ympäristölautakunta, § 45, 06.08.2025

§ 45

Lausunto Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3.vaiheen kaavaluonnoksesta (täydennetty lopullinen versio)

RauDno-2025-386

Ympäristölautakunta, 02.07.2025, § 38

Valmistelijat / lisätiedot:

Milla Saarinen, ympäristötarkastaja, milla.saarinen@rautalampi.fi

Pohjois-Savon maakuntahallitus on kokouksessaan 26.5.2024 (56 §) hyväksynyt maakuntakaavan luonnoksen asetettavaksi nähtäville. Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaiheen kaavaluonnos ja valmisteluaineisto ovat alueidenkäyttölain 62 §:n ja maankäyttö ja rakennusasetuksen 30 §:n mukaisesti nähtävillä 4.6.-4.7.2025 Pohjois-Savon liiton verkkosivulla www.pohjois-savo.fi/psmk2040 sekä Maakuntatalolla (Sepänkatu 1, Kuopio) ja Pohjois-Savon kunnissa.

Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheessa käsitellään aurinko- ja tuulivoimaan, sähkönsiirron yhteystarpeeseen, vetytalouteen sekä Pohjois-Savonseudullisesti merkittävään kauppaan liittyviä teemakokonaisuuksia.

Pohjois-Savon maakuntahallitus on pyytänyt lausuntoa mm. kuntien ympäristönsuojeluviranomaisilta. Lausunto pyydetään toimittamaan 4.7.2025 klo 15.00 mennessä sähköisesti osoitteeseen kirjaamo@pohjois-savo.fi.

Vaikutusten arviointi:(alleviivattuna)

- Henkilöstövaikutusten arviointi: myönteinen/ kielteinen/ ei vaikutusta
- Lapsivaikutusten arviointi: myönteinen/ kielteinen/ ei vaikutusta
- Ympäristövaikutusten arviointi: myönteinen/ kielteinen/ ei vaikutusta
- Yritysvaikutusten arviointi: myönteinen/ kielteinen/ ei vaikutusta

Ehdotus

Esittelijä: Milla Saarinen, ympäristötarkastaja

Rautalammin kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on tutustunut nähtäville asetettuun kaavaluonnokseen ja sen oheismateriaaleihin ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Tuulivoimapotentiali (Pieni Mujumäki)

Alueidenkäyttölain 28 § mukaisesti maakuntakaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota mm. maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen sekä alueiden käytön ekologiseen kestävyys.

Maakuntakaavaluonnoksessa osoitettu Pienen Mujumäen tuulivoimapotentialinen alue sijoittuu Etelä-Konneveden kansallispuiston ja Etelä-Konnevesi -järven läheisyyteen, maakuntarajat ylittävälle luonnon monimuotoisuuskeskittymälle sekä Pohjois-Savon maakuntakaava 2040:n 2. vaiheessa osoitetulle luonnon ydinalueelle. Kaavaselostuksen mukaan maakuntarajoilla olevat luonnon ydinalueet osoittavat myös maakuntien välisiä ekologisia yhteyksiä.

Yksi Etelä-Konneveden kansallispuiston perustamistarkoituksista on ollut Konnevesi-järven ranta- ja saaristoluonnon vesistömaiseman suojeleminen (laki Etelä-Konneveden kansallispuistosta 661/2014).

Kaavaselostuksen mukaan Pienelle Mujumäelle toteutuvien tuulivoimaloiden dominoiva näkyvyys kohdistuu useille vesistöille ja vaikutusalueen maisema on pienipiirteisyydessään herkkää muutokselle. Maisemavaikutusten arviointia tai näkyvyysalueanalyysejä ei ole kaavaselostuksen liitteinä.

Ympäristöministeriön Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa -oppaan päivityksen (2024) mukaan dominoivien vaikutusten voidaan arvioida voimaloiden koon huomattavasta kasvusta johtuen ulottuvan 8–10 kilometrin etäisyydellä olevalle lähivaikutusalueelle. Etelä-Konneveden kansallispuistossa retkeillään myös vesillä, jonne hallitsevimmat maisemavaikutukset muodostuisivat. Myös Kalajanvuori lukeutuu uudistetun ohjeen mukaiseen lähivaikutusalueeseen.

Vuoden 2025 alkuun saakka voimassa olleen Pohjois-Savon tuulivoimamaakuntakaavan lähtökohtana oli, että matkailullisesti merkittävien suurten vesistöjen (mukaan lukien Etelä-Konnevesi) rannoille ei ohjata tuulivoimatuotantoa maakuntakaavalla. Pienen Mujumäen osoittaminen maakuntakaavassa poikkeaisi siten aiemmasta linjasta.

Pieni Mujumäki sijaitsee valtakunnallisesti arvokkaan lintualueen (FINIBA) sekä laajan Konnevesi-Kalaja-Niinivuori Natura 2000 -alueen läheisyydessä. Alue on linnuston suojelemiseksi perustettu lintudirektiivin mukainen SPA-alue, jonka suojeluperusteena on useita tuulivoimalle herkkiä lajeja. Esimerkiksi Pohjois-Karjalan maakuntakaavoituksessa on SPA-alueisiin jätetty viiden kilometrin varoetäisyys. Pienellä Mujumäellä etäisyyttä on 1,6 km. Kaavaselostuksesta ei käy ilmi, milloin maakuntakaavan Natura-tarveharkinta ja mahdollinen Natura-arviointi on tarkoitus tehdä.

Kaavaselostuksen mukaan lähiasutus on pääasiassa rannoille sijoittuvaa vapaa-ajan-asutusta sekä toteutumattomia rantarakennuspaikkoja. Maakuntakaavassa tulee huomioida, että lähivaikutusalueelle sijoittuu myös vakituista asutusta niin Rautalammin kuin naapurikuntienkin puolella.

Sähköverkko ja muuntaja sijaitsevat kaavaselostuksen mukaan 20 kilometrin päässä Pienen Mujumäen tuulivoimapotentialisesta alueesta, joten pitkä liityntäjohto pirstoisi luontoympäristöä laajalta alueelta. Myös nämä vaikutukset tulee huomioida.

Vuonna 2017 voimaan tulleiden valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan on tärkeää, että luonnonarvot ja niiden kannalta tärkeät alueet ja ekologiset yhteydet otetaan huomioon alueidenkäytön suunnittelussa eikä niitä pirstota tarpeettomasti muulla alueidenkäytöllä. Samoin valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan on tarpeen kiinnittää huomiota laadultaan ja tavoitettavuudeltaan hyvien virkistysalueiden riittävyteen ja virkistysyhteyksien jatkuvuuteen.

Pienen Mujumäen alueella on selvää maankäytön ristiriitaa mm. luonnon- ja maisemansuojelun, luontomatkailun ja virkistyksen kanssa. Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden alueiden ja etenkin kansallispuiston vuoksi alueella on maakunnallista ja valtakunnallistakin merkitystä. Alueen luonteen vuoksi alueen soveltuvuus tuulivoiman tuotantoon on tärkeää ratkaista maakuntakaavan tasolla.

Toisaalta on tärkeää huomioida myös, että tuulivoiman luontovaikutuksista on vasta vähän tutkimustietoa, minkä vuoksi mm. Luonnonvarakeskus on korostanut varovaisuusperiaatteen noudattamista suunnittelussa. Luke suosittelee välttämään tuulivoiman sijoittelussa arvokkaimpia luontoalueita kokonaan.

Sähkönsiirron yhteystarve

Sähkönsiirtolinjojen suunnittelussa tulee huomioida luontovaikutukset ja välttää luonnon ydinalueiden sekä ekologisten yhteyksien pirstomista. Harjulinjan suunnittelussa olisi hyvä etsiä sellainen reittivaihtoehto, jossa hyödynnettäisiin jo olemassa olevia johtokäytäviä mahdollisimman paljon ja joka ei halkaise Konnevesi-Kalaja-Niinivuoren ja Haavikkolehto-Keurunmäen Natura-alueiden välistä yhteyttä.

Aurinkovoima

Teollisen kokoluokan aurinkovoima-alueiden sijoittumisella metsäalueille voi olla merkittäviä vaikutuksia esimerkiksi viherverkoston eheyteen ja hiilinieluihin. Nämä tulee huomioida vaikutusten arvioinnissa. Alueidenkäytön ekologista kestävyyttä voidaan edistää ohjaamalla teollisen mittaluokan aurinkovoimarakentamista pääasiassa muille kuin metsäisille alueille, luonnon ydinalueille ja luonnontilaisille soille. Maakuntakaavassa olisi hyvä huomioida, että myös uuden alueidenkäyttölain luonnoksen 71§ mukaan laadittaessa aurinkovoimarakentamista ohjaavaa yleiskaavaa olisi huolehdittava siitä, että aurinkovoimarakentamista ei osoiteta merkittävässä määrin metsämaalle eikä ojittamattomille luonnontilaisille suoalueille. Maakuntakaavan yhteydessä on toteutettu aurinkovoimapotentialiselvitys, jonka mukaan Rautalammillä on aurinkovoimatuotannon potentiaalia etenkin kunnan pohjoisosassa entisillä turvetuotantoalueilla ja/tai peltoalueilla.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti, sillä muutoksella, että lausuntoon lisätään kohdat:

- Myös vaikutukset alueen luontoarvoihin perustuvaan yritystoimintaan tulee ottaa huomioon.

- Suunnittelumääräyksen mukaan kansallispuistojen läheisyyteen sijoittuvilla tuulivoimapotentialisilla alueilla on selvitettävä maisemalliset ja matkailun kannalta merkittävät vaikutukset ja vältettävä haitallisten vaikutusten muodostumista. Ympäristönsuojeluviranomainen ei pidä suunnittelumääräystä riittävänä Pienen Mujumäen osalta, sillä kuten kaavaselostuksessa on todettu, haitallisia vaikutuksia ei voida tarkemmalla suunnittelulla poissulkea.

Täten Rautalammin kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, ympäristölautakunta, päätti antaa alla olevan lausunnon Pohjois-Savon maakuntahallitukselle.

Rautalammin kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on tutustunut nähtäville asetettuun kaavaluonnokseen ja sen oheismateriaaleihin ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Tuulivoimapotentialiaali (Pieni Mujumäki)

Alueidenkäyttölain 28 § mukaisesti maakuntakaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota mm. maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen sekä alueiden käytön ekologiseen kestävyys.

Maakuntakaavaluonnoksessa osoitettu Pienen Mujumäen tuulivoimapotentialialinen alue sijoittuu Etelä-Konneveden kansallispuiston ja Etelä-Konnevesi -järven läheisyyteen, maakuntarajat ylittävälle luonnon monimuotoisuuskeskittymälle sekä Pohjois-Savon maakuntakaava 2040:n 2. vaiheessa osoitetulle luonnon ydinalueelle. Kaavaselostuksen mukaan maakuntarajoilla olevat luonnon ydinalueet osoittavat myös maakuntien välisiä ekologisia yhteyksiä.

Yksi Etelä-Konneveden kansallispuiston perustamistarkoituksista on ollut Konnevesi-järven ranta- ja saaristoluonnon vesistömaiseman suojeleminen (laki Etelä-Konneveden kansallispuistosta 661/2014).

Kaavaselostuksen mukaan Pienelle Mujumäelle toteutuvien tuulivoimaloiden dominoiva näkyvyys kohdistuu useille vesistöille ja vaikutusalueen maisema on pienipiirteisyydessään herkkää muutokselle. Maisemavaikutusten arviointia tai näkyvyysalueanalyysiä ei ole kaavaselostuksen liitteenä.

Ympäristöministeriön Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa -oppaan päivityksen (2024) mukaan dominoivien vaikutusten voidaan arvioida voimaloiden koon huomattavasta kasvusta johtuen ulottuvan 8–10 kilometrin etäisyydellä olevalle lähivaikutusalueelle. Etelä-Konneveden kansallispuistossa retkeillään myös vesillä, jonne hallitsevimmat maisemavaikutukset muodostuisivat. Myös Kalajanvuori lukeutuu uudistetun ohjeen mukaiseen lähivaikutusalueeseen.

Vuoden 2025 alkuun saakka voimassa olleen Pohjois-Savon tuulivoimamaakuntakaavan lähtökohtana oli, että matkailullisesti merkittävien suurten vesistöjen (mukaan lukien Etelä-Konnevesi) rannoille ei ohjata tuulivoimatuotantoa maakuntakaavalla. Pienen Mujumäen osoittaminen maakuntakaavassa poikkeaisi siten aiemmasta linjasta.

Pieni Mujumäki sijaitsee valtakunnallisesti arvokkaan lintualueen (FINIBA) sekä laajan Konnevesi-Kalaja-Niinivuori Natura 2000 -alueen läheisyydessä. Alue on linnuston suojelemiseksi perustettu lintudirektiivin mukainen SPA-alue, jonka suojeluperusteena on useita tuulivoimalle herkkiä lajeja. Esimerkiksi Pohjois-Karjalan maakuntakaavoituksessa on SPA-alueisiin jätetty viiden kilometrin varoetäisyys. Pienellä Mujumäellä etäisyyttä on 1,6 km. Kaavaselostuksesta ei käy ilmi, milloin maakuntakaavan Natura-tarveharkinta ja mahdollinen Natura-arviointi on tarkoitus tehdä.

Kaavaselostuksen mukaan lähiasutus on pääasiassa rannoille sijoittuvaa vapaa-ajanasutusta sekä toteutumattomia rantarakennuspaikkoja. Maakuntakaavassa tulee huomioida, että lähivaikutusalueelle sijoittuu myös vakituista asutusta niin Rautalammin kuin naapurikuntienkin puolella. Myös vaikutukset alueen luontoarvoihin perustuvaan yritystoimintaan tulee ottaa huomioon.

Suunnittelumääräyksen mukaan kansallispuistojen läheisyyteen sijoittuvilla tuulivoimapotentiaalisilla alueilla on selvitettävä maisemalliset ja matkailun kannalta merkittävät vaikutukset ja vältettävä haitallisten vaikutusten muodostumista. Ympäristönsuojeluviranomainen ei pidä suunnittelumääräystä riittävänä Pienen Mujumäen osalta, sillä kuten kaavaselostuksessa on todettu, haitallisia vaikutuksia ei voida tarkemmalla suunnittelulla poissulkea.

Sähköverkko ja muuntaja sijaitsevat kaavaselostuksen mukaan 20 kilometrin päässä Pienen Mujumäen tuulivoimapotentiaalisesta alueesta, joten pitkä liityntäjohto pirstoisi luontoympäristöä laajalta alueelta. Myös nämä vaikutukset tulee huomioida.

Vuonna 2017 voimaan tulleiden valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan on tärkeää, että luonnonarvot ja niiden kannalta tärkeät alueet ja ekologiset yhteydet otetaan huomioon alueidenkäytön suunnittelussa eikä niitä pirstota tarpeettomasti muulla alueidenkäytöllä. Samoin valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan on tarpeen kiinnittää huomiota laadultaan ja tavoitettavuudeltaan hyvien virkistysalueiden riittävyyteen ja virkistysyhteyksien jatkuvuuteen.

Pienen Mujumäen alueella on selvää maankäytön ristiriitaa mm. luonnon- ja maisemansuojelun, luontomatkailun ja virkistyksen kanssa. Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden alueiden ja etenkin kansallispuiston vuoksi alueella on maakunnallista ja valtakunnallistakin merkitystä. Alueen luonteen vuoksi alueen soveltuvuus tuulivoiman tuotantoon on tärkeää ratkaista maakuntakaavan tasolla.

Toisaalta on tärkeää huomioida myös, että tuulivoiman luontovaikutuksista on vasta vähän tutkimustietoa, minkä vuoksi mm. Luonnonvarakeskus on korostanut varovaisuusperiaatteen noudattamista suunnittelussa. Luke suosittelee välttämään tuulivoiman sijoittelussa arvokkaimpia luontoalueita kokonaan.

Sähkönsiirron yhteystarve

Sähkönsiirtolinjojen suunnittelussa tulee huomioida luontovaikutukset ja välttää luonnon ydinalueiden sekä ekologisten yhteyksien pirstomista. Harjulinjan

suunnittelussa olisi hyvä etsiä sellainen reittivaihtoehto, jossa hyödynnettäisiin jo olemassa olevia johtokäytäviä mahdollisimman paljon ja joka ei halkaise Konnevesi-Kalaja-Niinivuoren ja Haavikkolehto-Keurunmäen Natura-alueiden välistä yhteyttä.

Aurinkovoima

Teollisen kokoluokan aurinkovoima-alueiden sijoittumisella metsäalueille voi olla merkittäviä vaikutuksia esimerkiksi viherverkoston eheyteen ja hiilinieluihin. Nämä tulee huomioida vaikutusten arvioinnissa. Alueidenkäytön ekologista kestävyyttä voidaan edistää ohjaamalla teollisen mittaluokan aurinkovoimarakentamista pääasiassa muille kuin metsäisille alueille, luonnon ydinalueille ja luonnontilaisille soille. Maakuntakaavassa olisi hyvä huomioida, että myös uuden alueidenkäyttölain luonnoksen 71§ mukaan laadittaessa aurinkovoimarakentamista ohjaavaa yleiskaavaa olisi huolehdittava siitä, että aurinkovoimarakentamista ei osoiteta merkittävässä määrin metsämaalle eikä ojittamattomille luonnontilaisille suoalueille.

Maakuntakaavan yhteydessä on toteutettu aurinkovoimapotentiaaliselvitys, jonka mukaan Rautalammillä on aurinkovoimatuotannon potentiaalia etenkin kunnan pohjoisosassa entisillä turvetuotantoalueilla ja/tai peltoalueilla.

Ympäristölautakunta, 06.08.2025, § 45

Valmistelijat / lisätiedot:

Milla Saarinen, ympäristötarkastaja, milla.saarinen@rautalampi.fi

Pohjois-Savon maakuntahallitus on kokouksessaan 26.5.2024 (56 §) hyväksynyt maakuntakaavan luonnoksen asetettavaksi nähtäville. Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheessa käsitellään aurinko- ja tuulivoimaan, sähkönsiirron yhteystarpeeseen, vetytalouteen sekä Pohjois-Savon seudullisesti merkittävään kauppaan liittyviä teemakokonaisuuksia. Pohjois-Savon maakuntahallitus on pyytänyt lausuntoa mm. kuntien ympäristönsuojeluviranomaisilta.

Rautalammin kunnan ympäristönsuojeluviranomainen (ympäristölautakunta) on antanut lausuntonsa maakuntakaavaluonnoksesta kokouksessaan 2.7.2025 § 38. Kokouksen jälkeen lautakunnalla on ollut toive täydentää lausuntoa erityisesti johtopäätöskappaleella. Ympäristötarkastaja on pyytänyt Pohjois-Savon liitolta lisää aikaa lausunnon päivittämistä varten. Lisää aikaa päivitetyn lausunnon toimittamiseen on saatu 7.8.2025 klo 15 asti.

Ehdotus

Esittelijä: Milla Saarinen, ympäristötarkastaja

Rautalammin kunnan ympäristönsuojeluviranomainen (ympäristölautakunta) on tutustunut nähtäville asetettuun Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheen kaavaluonnokseen ja sen oheismateriaaleihin ja täydentää kokouksessaan 2.7.2025 § 38 antamaansa ja Pohjois-Savon liitolle 4.7.2025 toimittamaansa alkuperäistä lausuntoa alku- ja johtopäätöskappaleilla. Lausuntona todetaan kokonaisuudessaan seuraavaa:

Rautalammin ympäristölautakunta haluaa kiinnittää huomiota maakuntakaavan rooliin eritoten energiantuotantomuotojen ja luonnon monimuotoisuuden ja virkistyskäytön yhteensovittamisen näkökulmasta.

Tuulivoimapotentiaali (Pieni Mujumäki)

Alueidenkäyttölain 28 § mukaisesti maakuntakaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota mm. maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen sekä alueiden käytön ekologiseen kestävyys.

Maakuntakaavaluonnoksessa osoitettu Pienen Mujumäen tuulivoimapotentiaalinen alue sijoittuu Etelä-Konneveden kansallispuiston ja Etelä-Konnevesi -järven läheisyyteen, maakuntarajat ylittävälle luonnon monimuotoisuuskeskittymälle sekä Pohjois-Savon maakuntakaava 2040:n 2. vaiheessa osoitetulle luonnon ydinalueelle. Kaavaselostuksen mukaan maakuntarajoilla olevat luonnon ydinalueet osoittavat myös maakuntien välisiä ekologisia yhteyksiä.

Yksi Etelä-Konneveden kansallispuiston perustamistarkoituksista on ollut Konnevesi-järven ranta- ja saaristoluonnon vesistömaiseman suojeleminen (laki Etelä-Konneveden kansallispuistosta 661/2014).

Kaavaselostuksen mukaan Pienelle Mujumäelle toteutuvien tuulivoimaloiden dominoiva näkyvyys kohdistuu useille vesistöille ja vaikutusalueen maisema on pienipiirteisyydessään herkkää muutokselle. Maisemavaikutusten arviointia tai näkyvyysalueanalyysejä ei ole kaavaselostuksen liitteenä.

Ympäristöministeriön Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa -oppaan päivityksen (2024) mukaan dominoivien vaikutusten voidaan arvioida voimaloiden koon huomattavasta kasvusta johtuen ulottuvan 8–10 kilometrin etäisyydellä olevalle lähivaikutusalueelle. Etelä-Konneveden kansallispuistossa retkeillään myös vesillä, jonne hallitsevimmat maisemavaikutukset muodostuisivat. Myös Kalajanvuori lukeutuu uudistetun ohjeen mukaiseen lähivaikutusalueeseen.

Vuoden 2025 alkuun saakka voimassa olleen Pohjois-Savon tuulivoimamaakuntakaavan lähtökohtana oli, että matkailullisesti merkittävien suurten vesistöjen (mukaan lukien Etelä-Konnevesi) rannoille ei ohjata tuulivoimatuotantoa maakuntakaavalla. Pienen Mujumäen osoittaminen maakuntakaavassa poikkeaisi siten aiemmasta linjasta.

Pieni Mujumäki sijaitsee valtakunnallisesti arvokkaan lintualueen (FINIBA) sekä laajan Konnevesi-Kalaja-Niinivuori Natura 2000 -alueen läheisyydessä. Alue on linnuston suojelemiseksi perustettu lintudirektiivin mukainen SPA-alue, jonka suojeluperusteena on useita tuulivoimalle herkkiä lajeja. Esimerkiksi Pohjois-Karjalan maakuntakaavoituksessa on SPA- alueisiin jätetty viiden kilometrin varoetäisyys. Pienellä Mujumäellä etäisyyttä on 1,6 km. Kaavaselostuksesta ei käy ilmi, milloin maakuntakaavan Natura-tarveharkinta ja mahdollinen Natura-arviointi on tarkoitus tehdä.

Kaavaselostuksen mukaan lähiasutus on pääasiassa rannoille sijoittuvaa vapaa-ajanasetusta sekä toteutumattomia rantarakennuspaikkoja. Maakuntakaavassa tulee

huomioida, että lähivaikutusalueelle sijoittuu myös vakituista asutusta niin Rautalammin kuin naapurikuntienkin puolella. Myös vaikutukset alueen luontoarvoihin perustuvaan yritystoimintaan tulee ottaa huomioon.

Suunnittelumääräyksen mukaan kansallispuistojen läheisyyteen sijoittuvilla tuulivoimapotentiaalisilla alueilla on selvitettävä maisemalliset ja matkailun kannalta merkittävät vaikutukset ja vältettävä haitallisten vaikutusten muodostumista. Ympäristönsuojeluviranomainen ei pidä suunnittelumääräystä riittävänä Pienen Mujumäen osalta, sillä kuten kaavaselostuksessa on todettu, haitallisia vaikutuksia ei voida tarkemmalla suunnittelulla poissulkea.

Sähköverkko ja muuntaja sijaitsevat kaavaselostuksen mukaan 20 kilometrin päässä Pienen Mujumäen tuulivoimapotentiaalisesta alueesta, joten pitkä liityntäjohto pirstoisi luontoympäristöä laajalta alueelta. Myös nämä vaikutukset tulee huomioida.

Vuonna 2017 voimaan tulleiden valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan on tärkeää, että luonnonarvot ja niiden kannalta tärkeät alueet ja ekologiset yhteydet otetaan huomioon alueidenkäytön suunnittelussa eikä niitä pirstota tarpeettomasti muulla alueidenkäytöllä. Samoin valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan on tarpeen kiinnittää huomiota laadultaan ja tavoitettavuudeltaan hyvien virkistysalueiden riittävyyteen ja virkistysyhteyksien jatkuvuuteen.

Pienen Mujumäen alueella on selvää maankäytön ristiriitaa mm. luonnon- ja maisemansuojelun, luontomatkailun ja virkistyksen kanssa. Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden alueiden ja etenkin kansallispuiston vuoksi alueella on maakunnallista ja valtakunnallistakin merkitystä. Alueen luonteen vuoksi alueen soveltuvuus tuulivoiman tuotantoon on tärkeää ratkaista maakuntakaavan tasolla.

Toisaalta on tärkeää huomioida myös, että tuulivoiman luontovaikutuksista on vasta vähän tutkimustietoa, minkä vuoksi mm. Luonnonvarakeskus on korostanut varovaisuusperiaatteen noudattamista suunnittelussa. Luke suosittelee välttämään tuulivoiman sijoittelussa arvokkaimpia luontoalueita kokonaan.

Sähkönsiirron yhteystarve

Sähkönsiirtolinjojen suunnittelussa tulee huomioida luontovaikutukset ja välttää luonnon ydinalueiden sekä ekologisten yhteyksien pirstomista. Harjulinjan suunnittelussa olisi hyvä etsiä sellainen reittivaihtoehto, jossa hyödynnettäisiin jo olemassa olevia johtokäytäviä mahdollisimman paljon ja joka ei halkaise Konnevesi-Kalaja-Niinivuoren ja Haavikkolehto-Keurunmäen Natura-alueiden välistä yhteyttä.

Aurinkovoima

Teollisen kokoluokan aurinkovoima-alueiden sijoittumisella metsäalueille voi olla merkittäviä vaikutuksia esimerkiksi viherverkoston eheyteen ja hiilinieluihin. Nämä tulee huomioida vaikutusten arvioinnissa. Alueidenkäytön ekologista kestävyyttä voidaan edistää ohjaamalla teollisen mittaluokan aurinkovoimarakentamista pääasiassa muille kuin metsäisille alueille, luonnon ydinalueille ja luonnontilaisille soille. Maakuntakaavassa olisi hyvä huomioida, että myös uuden alueidenkäyttölain luonnoksen 71§ mukaan laadittaessa aurinkovoimarakentamista ohjaavaa yleiskaavaa

olisi huolehdittava siitä, että aurinkovoimarakentamista ei osoiteta merkittävässä määrin metsämaalle eikä ojittamattomille luonnontilaisille suoalueille. Maakuntakaavan yhteydessä on toteutettu aurinkovoimapotentialiselvitys, jonka mukaan Rautalammillä on aurinkovoimatuotannon potentiaalia etenkin kunnan pohjoisosassa entisillä turvetuotantoalueilla ja/tai peltoalueilla, mihin hankkeita on myös tullut jo vireille.

Johtopäätös

'koostetaan kokouksessa keskustelun pohjalta' Maakuntakaavalla

§ 46

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimintaohjeet ulkopuolisen tahon vaikuttamis-/painostamistilanteissa

RauDno-2025-412

Valmistelijat / lisätiedot:

Milla Saarinen, ympäristötarkastaja, milla.saarinen@rautalampi.fi

Rautalammin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena toimii ympäristölautakunta (laki kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta 64/1986 §5). Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella on ympäristönsuojelulainsäädännössä määritellyissä tehtävissä itsenäinen ja riippumaton asema. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimii ympäristönsuojelun yleisen edun valvojana paikallisella tasolla. Yleisenä ympäristöpoliittisena vaikuttajana ja ympäristönsuojelun kehittäjänä lautakunnan kädet eivät ole yhtä sidotut kuin viranomaisroolissa. Muun hallinnon ja päätöksenteon voidaan kuitenkin olettaa odottavan ympäristönsuojelusta vastaavan lautakunnan tuovan päätösten valmisteluun juuri ympäristönäkökulman ja -perustelut. Lautakunta on siis laaja-alaisesti ympäristönsuojelun puolestapuhuja kuntaorganisaatiossa.

Ajoittain kunnan muiden toimintojen ja ympäristönsuojelun tavoitteet voivat olla ristiriidassa keskenään, vaikka pyrkimys edistää kunnan ja sen asukkaiden parasta; asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla, on yhteinen lähtökohta asioiden eteenpäin viemiselle. Tällaiset tilanteet voivat aiheuttaa ympäristönsuojeluviranomaiseen, niin luottamushenkilöihin kuin viranhaltijoihin, ulkopuolelta kohdistuvaa painostusta tai yrityksiä vaikuttaa päätöksentekoon haitallisesti.

Ympäristölautakunta on edellisessä kokouksessaan 2.7.2025 § 41 muissa asioissa tuonut esiin, että lautakunnassa tulee käsitellä, miten toimitaan, jos ympäristönsuojeluviranomaisen toimintaan yritetään puuttua.

Ehdotus

Esittelijä: Milla Saarinen, ympäristötarkastaja

Ympäristötarkastaja esittää, että ympäristölautakunnan toiminnassa noudatetaan seuraavia hyvän hallinnon menettelyjä ja ohjeistuksia:

Esittelijä (lautakunnan alainen viranhaltija) vastaa asioiden asianmukaisesta valmistelusta lautakunnalle, eli tietojen oikeellisuudesta ja riittävyyydestä. Virkavalmistelu on tehtävä objektiivisesti ja päätöksenteon pohjaksi on annettava riittävät tiedot päätökseen vaikuttavista tosiseikoista. Esittelijän asema on itsenäinen ja riippumaton. Ulkopuoliset tahot, kunnan muu organisaatio, toimielimien puheenjohtaja tai luottamushenkilöt eivät voi määrätä esittelijän päätösehdotuksen sisältöä. Esittelijän velvollisuutena on tehdä päätösehdotus, joka on päätöksen

pohjaehdotus. Esittelijä voi perustelluista syistä muuttaa päätösehdotustaan kokouksen aikana. Esittelijä vastaa päätöksestä, mutta hänellä on oikeus esittää eriävä mielipide ja vapautua oikeudellisesta vastuusta, jos päätös poikkeaa hänen ehdotuksestaan.

Päätöksentekijän eli toimitelimen jäsenen velvollisuus on hoitaa luottamustehtäväänsä ja päätöksentekijänä vastata virkavastuulla toimiensa lainmukaisuudesta. Päätöstä vastaan äänestänyt tai eriävän mielipiteen ilmoittanut ei ole vastuussa päätöksestä.

Kuntalaisilta, asiakkailta sekä muilta luottamushenkilöiltä ja viranomaisilta tulevia asiallisia kommentteja ja mielipiteitä tulee kuunnella ja ottaa vastaan.

Ympäristönsuojeluviranomainen on kuitenkin riippumaton toimielin, jonka päätöksenteko tapahtuu lautakunnan kokouksissa tai viranhaltijan toimesta hänelle delegoidun toimivallan puitteissa.

Ympäristönsuojeluviranomaisen kokema painostus, kohdistuu se viranhaltijoihin tai luottamushenkilöihin, tuodaan ympäristölautakunnan kokoonpanon tietoon ja asia käydään keskustellen lävitse. Tarpeenmukaisella tavalla epäasianmukaiseen käytökseen puututaan ja tapahtuma kirjataan ylös sekä asia viedään kuntaorganisaatiossa tarvittavien tahojen tietoon ja mahdolliseen käsittelyyn.

§ 47

Muut asiat

Otetaan käsiteltäväksi jäsenten muut mahdollisesti esille ottamat asiat.